

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10So/61/2016
Identifikačné číslo spisu: 2015200702
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2015200702.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky Z. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q., zastúpená advokátkou JUDr. Alenou Beňačkovou, M. R. Štefánika 1, Pezinok, proti odporkyňi Sociálnej poisťovni, ústrediu, Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o výšku invalidného dôchodku, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21Sd/43/2015-48 zo dňa 19. mája 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 21Sd/43/2015-48 zo dňa 19. mája 2016 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 3 O.s.p. rozhodnutie odporkyne číslo XXX XXX XXXX X zo dňa 07.04.2015, ktorým podľa § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) zamietla žiadosť navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku s odôvodnením, že ani opätovné preskúmanie invalidity v súvislosti s jej žiadosťou o zvýšenie invalidného dôchodku posudkovým lekárom sociálneho poistenia, pobočky Sociálnej poisťovne Dunajská Streda nevedlo k zmene určenej percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (MPSVZČ), ktorá zostáva bez zmeny v rozsahu 50 %.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľky nie je dôvodný. Po oboznámení sa s obsahom spisu požiadal odporkyňu o opätovné preskúmanie zdravotného stavu navrhovateľky v spojení s určením MPSVZČ a stanovením rozhodujúceho zdravotného postihnutia pri zohľadnení nových lekárskejších správ a psychologických nálezov. Z lekárskej správy posudkového lekára Sociálnej poisťovne, ústredia MUDr. D. G. zo dňa 15.01.2016 vyplynulo, že po oboznámení sa s celou doručenou dokumentáciou navrhovateľky a odbornými nálezmi vrátane psychologických nálezov nedospela k zmene pri stanovení MPSVZČ. V lekárskej správe konštatovala, že správy vyhotovené jednotlivými odbornými lekármi a nálezy psychológov sú správne, rešpektuje ich, ale nie sú smerodajné pri posudzovaní dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu na účely posúdenia invalidity podľa zákona č. 461/2003 Z.z. Pri určení rozhodujúceho zdravotného postihnutia navrhovateľky podľa kapitoly VI, oddiel A, pri zohľadnení

klinického stavu pacientky by sa jednalo o položku 1b/ - poruchy osobnosti, poruchy správania sa a poruchy intelektu vyvolané poškodením mozgu, stredne ťažká ujma, pri ktorom je MPSVSZČ určená v rozsahu 35-45 %, čo je ale pre navrhovateľku nevýhodnejšie, keďže sa nejedná o hlboký stupeň poškodenia v pásme demencie a o ťažkú formu narušenia integrity mozgových funkcií, čomu by zodpovedala MPSVSZČ 60-75 %. Preto zmenu rozhodujúceho zdravotného postihnutia podľa kap. XV, oddiel F, pol. 1d/ nepovažuje za dôvodnú.

Konajúci súd mal za to, že posudkový lekár dostatočne odôvodnil vo svojej lekárskej správe určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia v spojení s určením MPSVZČ. Keďže nezistil ani pochybenia, ktoré by odôvodňovali nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, ani nepovažoval za potrebné nariadiť na posúdenie zdravotného stavu navrhovateľky znalecké dokazovanie, rozhodnutie odporkyne ako vecne správne potvrdil.

Proti tomuto rozsudku podala navrhovateľka odvolanie, pretože nesúhlasí so záverom o nedôvodnosti podaného opravného prostriedku. Namietala, že súd nepovažoval za potrebné nariadiť znalecké dokazovanie, hoci to zákon umožňuje. Ako vyplýva z predložených odborných nálezov, odborní lekári z odboru neurológie a psychológie sa zhodne vyjadrili o neschopnosti navrhovateľky v praxi vykonávať nadobudnuté poznanie a zručnosti, resp. vôbec vykonávať pracovnú činnosť. Za sporné považuje aj zaradenie zdravotného postihnutia do príslušnej kapitoly. Výtýkala súdu, že si iba osvojil názor posudkového lekára odporkyne a bezo zvyšku sa s ním stotožnil, inak by musel rozpoznať, že určujúce skutočnosti a závery lekárskeho správ neboli vôbec vzaté do úvahy, naopak, napriek nim zaradil navrhovateľku na trh práce.

Vzhľadom na uvedené žiada vrátenie veci krajskému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie, pokiaľ odvolací súd nerozhodne v danej veci sám. Uplatňuje si náhradu trov konania.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že dôvody odvolania nepovažuje za opodstatnené. Navrhovateľka v odvolacom konaní neuviedla žiadne také nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali úplnosť, objektivitu a presvedčivosť posudkov posudkových lekárov sociálneho poistenia zadovážených v tomto konaní a ktoré by prijatý záver v posudkoch posudkových lekárov sociálneho poistenia spochybnili alebo vyvrátili. Jej pochybnosti o nesprávnom posúdení zdravotného stavu považuje odporkyňa za neodôvodnené, vyvolané len jej subjektívnym presvedčením. Skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia navrhovateľky boli dostatočne ozrejmene príslušnými posudkovými lekármi sociálneho poistenia, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Odporkyňa považuje závery napadnutého rozhodnutia krajského súdu za vecne správne a dostatočne doložené vykonaným dokazovaním a preto navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods.1 v spojení s § 246c ods.1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods.2 a § 214 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods.1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, a že rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V predmetnej veci krajský súd, ako súd prvého stupňa, konal a rozhodoval o opravnom prostriedku navrhovateľky, ktorým sa domáhala preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 07.04.2015, ktorým podľa § 73 a § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) zamietla žiadosť navrhovateľky o zvýšenie invalidného dôchodku s odôvodnením, že ani opätovné preskúmanie invalidity nevedlo k zmene MPSVZČ, ktorá zostáva v rozsahu 50 %.

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie odporkyne, pretože dospel k záveru o jeho vecnej správnosti. Odvolací súd preto primárne preskúmal jeho rozhodnutie v medziach podaného odvolania, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne, a to najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne.

Úlohou krajského súdu v danej veci bolo preskúmať rozhodnutie odporkyne v rozsahu dôvodov uvedených v opravnom prostriedku (§ 250j ods. 1 O. s. p.). Konanie v správnom súdnictve je totiž ovládané dispozičnou zásadou znamenajúcou, že súd preskúmava napadnuté rozhodnutie len v medziach a v rozsahu určenom v opravnom prostriedku. Z opravného prostriedku musí byť zrejmé, v ktorých častiach a z akej stránky má súd napadnuté rozhodnutie skúmať, a to aj s poukazom na konkrétne skutočnosti, z ktorých vyvodzuje tvrdenie o porušení zákona (procesného, resp. hmotného). Z ustanovenia § 249 ods. 2 O. s. p. vyplýva, že navrhovateľ je povinný ním videné dôvody nezákonnosti napadnutého rozhodnutia explicitne v opravnom prostriedku uviesť a vymedziť tak rozsah súdnej kontroly rozhodnutia správneho orgánu. Tieto jednotlivé tvrdenia tvoria vlastnú podstatu bodov opravného prostriedku, ktorými je súd viazaný.

Z opravného prostriedku navrhovateľky vyplýva, že sa domáha prehodnotenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a vôbec možnosti uplatnenia sa na trhu práce, teda zvýšenia invalidného dôchodku. Namietala tiež určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia podľa kapitoly XV, oddiel F položka 1d - choroby podporného a pohybového aparátu, stavy po úrazoch, ťažká porucha s podstatným obmedzením celkovej výkonnosti (s MPSVZČ 50-75 %), lebo má za to, že by malo ísť o poruchu osobnosti, poruchy správania a poruchy intelektu v ťažkej forme, čo by zodpovedalo zaradeniu pod kapitolu VI, oddiel a, položka 1c s MPSVZČ 60-75 %.

Ako je zrejmé z obsahu administratívneho spisu, zdravotný stav navrhovateľky bol opakovane posudzovaný; podkladom pre vydanie preskúmaného rozhodnutia bol odborný posudok o invalidite zo dňa 10.03.2015 so záverom o 50 % MPSVZČ, po podaní opravného prostriedku posudzoval jej zdravotný stav znova posudkový lekár sociálneho poistenia, Sociálnej poisťovne, ústredie (MUDr. D. G.) dňa 17.09.2015 s rovnakým záverom o MPSVZČ 50 % podľa kap. XV, odd. F, pol. 1d s obmedzenou možnosťou uplatnenia na trhu práce (obmedzenia sú v posudku uvedené). Pretože navrhovateľka trvala na podanom opravnom prostriedku, na výzvu krajského súdu o doplnenie posudku bol jej zdravotný stav znova posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia, Sociálnej poisťovne, ústredie (MUDr. D. G.) dňa 15.01.2016 s nezmeneným záverom. Krajský súd mal za to, že posudková lekárka vo svojej lekárskej správe dostatočne odôvodnila určenie rozhodujúceho zdravotného postihnutia v spojení s určením MPSVZČ a nepovažoval ani za potrebné vo veci doplniť dokazovanie, pretože dospel k záveru, že nálezy, ktoré navrhovateľka označila za významné, boli v súlade so zákonom a odbornou posudkovou činnosťou vyhodnotené objektívne. S týmto záverom sa však odvolací súd nemohol stotožniť.

Súd nemá dostatok odborných vedomostí na posúdenie otázok medicínskeho charakteru, preto musí pri posudzovaní zákonnosti rozhodnutí odporkyne vychádzať z lekárskeho správ, pri ktorých posudzuje najmä ich presvedčivosť a skutočnosť, ako sa vysporiadali s relevantnými námietkami účastníka. Krajský súd sa podľa názoru odvolacieho súdu dostatočne a vyčerpávajúcim spôsobom nevysporiadal vo svojom rozhodnutí s opravným prostriedkom, ktorý podala navrhovateľka. Pri posudzovaní nároku na invalidný dôchodok je rozhodujúcou otázkou vplyvu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu na schopnosť výkonu zárobkovej činnosti. Posúdenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa § 71 pritom nemôže pozostávať len z podradenia zdravotného postihnutia pod niektoré zdravotné postihnutie uvedené v prílohe č. 4 k zákonu, ale treba brať zreteľ aj na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí a na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti pracovnej rehabilitácie a rekválifikácie. Dôkazy, ktoré sú podkladom pre rozhodnutia odporkyne musia mať taký charakter, aby nebolo možné pochybovať o ich

hodnovernosti a objektívnom posúdení. Len taký posudok je možno považovať za presvedčivý a dostatočný, ktorý nevnáša pochybnosti o komplexnom zhodnotení zdravotného stavu žiadateľa o dávku, obsahuje logické úsudky a dôvody, ktoré viedli k záverom o rozhodujúcom zdravotnom postihnutí a miere poklesu schopnosti zárobkovej činnosti, ako aj o závažnosti ostatných zdravotných postihnutí. Túto podmienku nepovažuje odvolací súd v prejednávanej veci za splnenú. Považuje za dôvodné námietky navrhovateľky v odvolaní, že posudkový lekár sa v lekárskej správe z 15.01.2016 nevysporiadal presvedčivým spôsobom s predloženou zdravotnou dokumentáciou, najmä pokiaľ ide o Správu o psychologickom vyšetrení z 25.09.2015 so záverom, že navrhovateľka nie je schopná zaradiť sa do pracovného pomeru, pričom dlhodobejšie pôsobenie záťažových situácií môže mať za následok výrazné zhoršenie jej psychosomatického stavu, čo potvrdzuje aj ďalší odborný nález MUDr. J. S. z 11.06.2015 vylučujúci pracovnú záťaž navrhovateľky. Posudkový lekár k týmto záverom iba uviedol, že „nemôžu byť zásadne smerodajné“, pretože ide o odborníkov v klinickej medicíne a posudkový lekár sa riadi zákonom o sociálnom poistení. Pokiaľ však viacerí odborní lekári vylučujú schopnosť navrhovateľky vykonávať zárobkovú činnosť, odlišný záver posudkového lekára k tejto otázke v posudku nemožno považovať za presvedčivý. Rovnako z posudku nie je zrejmé, prečo bola MPSVZČ určená na spodnej hranici 50 %, hoci pri danej položke je uvedené rozpätie 50 - 75 %. Taktiež pri určovaní rozhodujúceho zdravotného postihnutia porovnáva posudkový lekár zaradenie podľa kap. XV, odd. F pol. 1d so zaradením podľa kap. VI odd. A pol. 1b (35-45 % MPSVZČ), hoci navrhovateľka sa domáhala zaradenia podľa kap. VI, odd. F, pol. 1c, pri ktorej je určená MPSVZČ 60-75 %.

Procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, a jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite skutkovo a aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v ktorom súd preskúmava rozhodnutie správneho orgánu vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Aj keď s ohľadom na judikatúru ESLP nie je potrebné reagovať na každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu, a nie len odkazovať na určité časti zákonov (napr. rozsudok ESLP Ruiz Torija proti Španielsku z 9.12.1994).

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že postupom súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými relevantnými námietkami navrhovateľky - ako bolo vyššie uvedené, bola navrhovateľke odňatá možnosť konať pred súdom. Preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. a s § 250ja ods. 3 vetou druhou O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

V ďalšom konaní krajský súd prejedná vec znova v medziach podaného opravného prostriedku, dôsledne sa vysporiada so všetkými námietkami navrhovateľky a znova o nej rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

V novom rozhodnutí rozhodne prvostupňový súd i o náhrade trov tohto konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1, veta prvá O.s.p.).

S poukazom na ustanovenie § 492 ods.2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.